

LUCIA BERLIN

MANUÁL PRE UPRATOVAČKY

PREKLAD
AÑA OSTRIHOŇOVÁ

Lucia Berlin

Manuál pre upratovačky

Ďakujeme vám, že ste si kúpili túto knižku,
lebo dobré príbehy žijú vtedy, keď ich čítame.
Kniha, ktorú držíte v rukách, vyšla aj
vďaka nášmu spojeniu s 582, s. r. o.

582

Lucia Berlin

MANUAL FOR CLEANING WOMEN

Selected Stories by Lucia Berlin

COPYRIGHT © 1977, 1983, 1984, 1988, 1990, 1993, 1999 by Lucia Berlin

COPYRIGHT © 2015 by the Estate of Lucia Berlin. All rights reserved.

EPILOGUE © 2015 by Lydia Davis

EPILOGUE © 2015 by Stephen Emerson

Published by arrangement with Farrar, Straus and Giroux, LLC, New York.

TRANSLATION © Aňa Ostrihoňová 2016, 2020

COPYEDITING Jana Šulková, Martina Kubealaková

COVER © Barbora Šajgalíková

SLOVAK EDITION © Inaque 2020

ISBN 978-80-8207-080-7

ISBN E-BOOK 978-80-8207-081-4

Lucia Berlin
Manuál pre upratovačky
Vybrané poviedky

INAQUE

MANUÁL PRE UPRATOVAČKY

Doktor H. A. Moynihan	— 9
Hviezdičky a svätci	— 17
Angelova práčovňa	— 27
Manuál pre upratovačky	— 33
Môj džokej	— 47
El Tim	— 49
Uhol pohľadu	— 59
Fantómová bolesť	— 65
Tigrie uhryznutie	— 73
Zápisky z pohotovosti, 1977	— 93
Temps Perdu	— 103
Carpe Diem	— 111
Melina	— 115
Priatelka	— 123
Nezvládnuteľné	— 129
Krok	— 133
Túlavé psy	— 137
Makadam	— 147
Smutná blázonka	— 149
Trúchlenie	— 163
Panteón de Dolores	— 169
Románik	— 179
Mama	— 191
Carmen	— 199
Mlčanie	— 209
502	— 223
B. F. a ja	— 229
Počkaj chvíľku	— 233
Návrat domov	— 241
Príbeh je to, čo rozprávam (doslov Lydie Davis)	— 255
Doslov Stephena Emersona	— 267
Biografická poznámka	— 273

DOKTOR H. A. MOYNIHAN

Nenávidela som Školu svätého Jozefa. Vystrašená z mníšok som v jeden horúci texaský deň udrela sestru Cecíliu a vylúčili ma. Za trest som musela každý deň cez letné prázdniny pracovať v zubnej ambulancii svojho starého otca. V skutočnosti ma tam však posielali preto, aby som sa nehrala s deťmi zo susedstva. S Mexičanmi a Sýrčanmi. Žiadni černosí, ale to je len otázka času, povedala moja matka.

Som si istá, že ma chceli uchrániť pred babičkiným umiernením, jej vzdychmi, modliacimi sa priateľkami, zápachom a muchami. Keď večer po morfiu zaspala, matka a starý otec pili každý vo svojej izbe. Počula som ich osamelé dúšky koňaku až na verandu, kde som spala.

Starý otec ku mne za celé leto takmer neprehovoril. Sterilizovala a rozkladala som mu nástroje, pacientom uväzovala uteráky okolo krku, držala plastový pohárik a prikazovala im vyplúvať. Keď nemal pacientov, zašiel do dielne, kde vyrábala zuby, alebo si lepil výstrižky vo svojej pracovni. Ani do jednej z miestností som nemohla vstúpiť. Vystrihoval si články Ernieto Pyla o Rooseveltovi; mal rôzne zošity na japonskú a nemeckú vojnu. Mal notesy nazvané *Zločin v Texase* a *Čudné nehody*: Muž sa našťve a vyhodí z okna na prvom poschodí melón. Ten následne trať manželku a zabije ju, odrazí sa od zeme a vletí do kočíka, zabije dieťa, pričom sa ani nerozpučí.

Možno okrem mňa a babičky všetci starého otca nenávideli. Každý večer sa opil a bol zlý. Bol krutý, bigotný a tvrdohlavý. Môjmu strýkovi Johnovi pri jednej hádke vystrelil oko a moju matku celý život ponižoval a zahanboval. Nerozprávala sa s ním ani sa k nemu nepribližovala, pretože bol neustále špinavý, jedlo mu vypadávalo z úst a prskal, všade nechával vlhké cigarety. Celé oblečenie mal polepené sadrovými hrudkami z foriem na zuby, akoby bol maliar alebo sochár.

Bol najlepším zubárom v západnom Texase, možno v celom Texase. Hovorilo to veľa ľudí a ja som tomu verila. Nebola pravda, že jeho pacienti boli iba starí opilci alebo babičkini priatelia, čo vravela matka. Z Dallasu či Houstonu za ním chodili vážení páni, pretože robil úžasné protézy. Tie od neho sa v ústach neklzali ani neklepali a vyzerali úplne prirodzene. Vymyslel tajný recept na ich správne zafarbenie, niekedy ich dokonca vyštrbil či zažltil, zaplomboval a pridal korunku.

Do dielne nikoho nepustil – len hasičov, raz. Štyridsať rokov sa tam neupratovalo. Vošla som tam, keď bol na záchode. Okná boli čierne od špiny, sadry a vosku. Miestnosť osvetľovali jedine dva Bunsenove kahany. Pri stene stáli veľké vrecia so sadrou, z ktorých sa sypalo na podlahu pokrytú vrstvou úlomkov z foriem na protézy a dózami s rôznymi zubami. Po stenách stekali veľké ružové a biele kvapky z vosku a lepili sa ako pavúcie siete. Na policiach sa všíšili zhrdzavené nástroje a protézy otočené naopak sa šklábili ako divadelné masky. Pri práci si spieval, tlejúce cigarety zapalovali vosk alebo obaly od cukríkov. Keď niečo začalo horieť, polial to kávou, a tak podlahu z mäkkého linolea zafarbil načierne.

Z dielne sa vchádzalo do malej pracovne s rozťahovacím stolom, kde si lepil články do zošitov a vypisoval šeky. Vždy, keď sa podpísal, zatriasol perom, z ktorého vystrekol atrament a zamazal jeho podpis a niekedy aj sumu, takže z banky museli neraz zavolať, aby si pravosť šeku overili.

Medzi ordináciou a čakárňou neboli dvere. Keď pracoval, zvykol sa otočiť a rozprávať sa s pacientmi v čakárni, pričom

mával vítačkou. Pacienti, ktorým trhal zuby, sa spamätávali v kreslách; ostatní sedeli na podobložnici alebo radiátoroch. Niekedy sa niekto posadil aj do telefónnej búdky, veľkej drevenej búdky s automatom na mince, ventilátorom a tabuľkou s nápisom NIKDY SOM NESTRETOL ČLOVEKA, KTORÉHO BY SOM NEMAL RÁD.

Neboli tam žiadne časopisy. Ak niekto nejaký priniesol a nechal ho v čakárni, starý otec ho vyhodil. Robil to len preto, aby sa protivil, povedala matka. Tvrdil, že ho znervózňujú ľudia, ktorí tam sedia a otáčajú stránky.

Keď pacienti nesedeli, prechádzali sa po miestnosti a pohrávali sa s vecami, čo ležali na dvoch trezoroch. Boli to sošky Budhu, lebky s protézami, ktoré sa dali otvárať a zatvárať, hady, čo vás uhryzli, keď ste ich potiahli za chvost, gule, v ktorých začalo snežiť, keď sa nimi zatriaslo. Na strope bola tabuľka s nápisom DORITI, NAČO SEM HEADÍŠ? V trezoroch bolo zlato a striebro na plomby, kopy peňazí a fľašky whiskey Jack Daniel's.

Na všetkých oknách smerujúcich na hlavnú ulicu v El Paso bolo veľkými zlatými písmenami napísané: DR. H. A. MOYNIHAN. ČERNOCHOV NEBERIEM. Písmená sa odrážali v zrkadlách zavesených na zvyšných troch stenách. Rovnaký nápis visel na dverách do chodby. Nikdy som sa na ne nepozerala, pretože som sa bála, že tam prídu černosi a budú sa ponad nápis dívať dovnútra. Okrem Jima, ktorý obsluhoval výťah, som však v Caplesovej budove nikdy žiadnych černochov nevidela.

Starý otec mi prikázal, aby som ľuďom, ktorí sa chceli objednať, do telefónu povedala, že ďalších pacientov neberie, a tak mal postupne celé leto čoraz menej práce. Nakoniec, krátko predtým, ako umrela babička, prestali ľudia chodiť úplne. Starý otec bol zatvorený v dielni alebo v pracovni. Niekedy som zvykla vyjsť na strechu. Bolo odtiaľ vidieť Juárez a celé centrum El Pasa. V dave som si vybrala jednu osobu a sledovala ju pohľadom, kým nezmizla v diaľke. Ale väčšinou som sedávala vnútri na radiátore a dívala sa na Yandell

Drive. Hodiny som lúštila šifru v komikse od Marvelu, hoci to bolo strašne nudné: bola to abeceda naopak – A bolo Z, B bolo Y a tak ďalej.

Noci boli dlhé a horúce. Babičkini priatelia pri nej zostávali, aj keď spala, čítali z *Bible* a niekedy spievali. Starý otec chodil do lôžie bratstva Elks alebo do Juárezu. Po schodoch mu pomáhal šofér. Matka chodila hrať bridž, aspoň to hovorila, ale tiež sa domov vracala opitá. Vonku sa do neskorého večera hrávali mexické deti. Z verandy som pozorovala dievčatá. Hrali guľôčky, čupeli na betóne pod pouličnou lampou. Túžila som zahrať si s nimi. Zvuk guľôčok sa mi zdal magický, keď ich vysypali z vrečka, znelo to ako bubnovanie alebo dážď, keď ho poryv vetra oprie o okenné sklá.

V jedno ráno, keď bola ešte tma, ma starý otec zobudil. Bola nedeľa. Kým volal taxík, obliekla som sa. Spojovateľku požiadal, aby ho prepojila na taxislužbu, a keď to tam zdvihli, povedal: „Neprevezieme sa?“ Keď sa ho šofér opýtal, prečo ideme do ambulancie v nedeľu, neodpovedal. Vo vstupnej hale bola tma. Bolo to desivé. Po kachličkách cupkali šváby a spoza mreží sa na nás škerili časopisy. Vošli sme do výťahu, ktorý nami na každom poschodí prudko trhol, až sa nám ho podarilo zastaviť na piatom. Keď sme vystúpili, obklopilo nás ticho. Počuli sme len kostolné zvony a električky v Juáreze.

Najskôr som sa bála ísť za ním do dielne, ale vtiahol ma dovnútra. Bola tam tma ako v kinosále. Zažal Bunsenove kahany. Nevidela som, stále som nevidela to, čo chcel, aby som videla. Z police zobral protézu a priblížil ju k plameňu na mramorovej podložke. Pokrútila som hlavou.

„Dívaj sa na ne.“ Starý otec otvoril ústa a striedavo ukazoval na svoje zuby a na protézu.

„Sú tvoje!“ zvolala som.

Protéza bola dokonalou replikou zubov v ústach starého otca, dokonca aj dšasná boli škaredé, neduživobledoružové. Zuby boli zaplombované a naštrbené, prasknuté a opotrebované. Zmenil len jediný, predný, na ktorý nasadil zlatú korunku. Vďaka tomu je to umelecké dielo, povedal.

„Ako sa ti podarilo urobiť toľko farieb?“

„Dobré, však? No... je to moje životné dielo.“

„Áno.“ Potriasla som mu rukou. Bola som šťastná, že som tam.

„Ako si ich vložíš do úst?“ opýtala som sa. „Budú sedieť?“

Obyčajne ľuďom vytrhal všetky zuby, počkal, kým sa ďasná zahoja a potom spravil odtlačok.

„Niektorí mladí to robia takto. Odtlačok zoberieš skôr, ako zuby vytrháš, vyrobíš protézu a založíš ju ešte predtým, ako sa ďasná zmenšia.“

„Kedy si necháš vytrhnúť zuby?“

„Teraz. Spravíme to hneď teraz. Choď pripraviť nástroje.“

Zapojila som hrdzavejúci sterilizátor do zásuvky. Kábel bol rozstrapkaný; zaiskril. Vyskočil k nemu. „Kašli na...“ ale prerušila som ho. „Nie. Musia byť sterilné,“ a on sa rozosmial. Na vozík si položil fľašu whiskey a cigarety, jednu si zapálil a plastový pohár po okraj naplnil whiskey Jack Daniel's. Posadil sa do kresla. Nastavila som lampu, priviazala mu podbradník a nohou som kreslo zdvihla a narovnala.

„Stavím sa, že veľa tvojich pacientov by teraz so mnou menilo.“

„Už to vrie?“

„Nie.“ Pár pohárov som naplnila ústnou protizápalovou vodou a vybrala som dózu s amónnymi soľami. „A čo keď omdlieš?“ opýtala som sa.

„To bude dobre. Môžeš ich vytrhnúť všetky. Chyť ich čo najbližšie ku koreňu a ťahaj a toč zároveň. Daj mi pitie.“ Podala som mu pohár s ústnou vodou. „Múdre.“ Naliala som mu whiskey.

„Žiaden z tvojich pacientov nepije.“

„To sú moji pacienti, nie tvoji.“

„Dobre, vrie to.“ Vysušila som sterilizátor, rozložila uterák. S druhým som nástroje poukladala na tácku, ktorú mal položenú na hrudníku.

„Drž mi tu zrkadielko,“ povedal a zobral kliešte.

Stála som na stolčeku medzi jeho kolenami a držala mu

zrkadielko. Prvé tri zuby šli von ľahko. Podal mi ich, vyhodila som ich do koša pri stene. S rezákmi, a najmä s jedným konkrétnym, to bolo ťažšie. Zabešlo mu, kašľal a prestal ťahať, koreň bol stále v ďasne. Vydal čudný zvuk a do ruky mi strčil kliešte. „Zober ich!“ potiahla som nimi. „Nožnice, bláznivá!“ Posadila som sa na kovovú časť kresla medzi jeho nohami. „Chvíľočku, starý otec.“

Natiahol sa ponad mňa po fľašu, odpil si, potom zobral z podnosu iný nástroj. Dolné zuby si začal trhať bez zrkadla. Počula som zvuk trhaných koreňov, akoby zo zamrznutej zeme kmásali stromy. Krv kvapkala kvap-kvap na podnos na kovovej časti kresla, kde som sedela.

Začal sa smiať tak veľmi, až som si myslela, že sa zbláznil. Zvalil sa na mňa. Vystrašená som tak rýchlo odskočila, že som ho odtlačila späť do kresla. „Trhaj!“ zachrčal. Bála som sa a v zmätku som premýšľala, či sa to bude považovať za vraždu, ak pri tom umrie.

„Trhaj!“ Po brade mu tiekol malý červený vodopád.

Kreslo som znovu vytlačila hore. Bol bezvládný, zdalo sa mi, že ani nevníma, ako mu otáčam horné zuby do strán a ťahám ich von. Odpadol, pery sa mu zatvorili ako sivé lastúry. Otvorila som mu ústa a strčila do nich papierovú utierku, aby som mu mohla vytrhnúť tri posledné zadné zuby.

Všetky zuby boli vonku. Snažila som sa kreslo znížiť pedálom, ale stúpila som na nesprávny a roztočila som ho dookola, na zemi zostali červené kruhy od krvi. Odišla som, kreslo sa s kvíľivým zvukom zastavilo. Chcela som nájsť čajové vrecká, do ktorých sa dá zahryznúť, aby sa zastavilo krvácanie. Otvorila som babičkine zásuvky: mastencový prášok, sväté obrázky, ďakovné kartičky. Vrecká boli v plechovke za elektrickou platničkou.

Utierka v ústach mu už nasiakla krvou a bola šarlátová. Hodila som ju na podlahu a vzala za hrst vreciek, ktoré som mu napchala do úst a zavrela mu ich. Kričala som. Bez zubov jeho tvár vyzerala ako lebka, biele kosti nad živým, kr-

vavým krkom. Desivé monštrum, oživená kanvica čaju, so žltými a čiernymi štítkami z Liptonu hompáľajúcimi sa ako karnevalové dekorácie. Bežala som zavolať matke. Nemala som mincu. Nevládala som ho otočiť, aby som mu prehrabala vrecká. Pocikal sa; moč kvapkal na podlahu. V nosnej dierke sa mu objavovali krvavé bubliny.

Telefón zazvonil. Bola to moja matka. Kričala. Spravila som dusené, pekný nedeľný obed. Dokonca s uhorkou a cibuľou, presne ako babička. „Pomoc! Starý otec!“ povedala som a zložila.

Vracal. Ach, dobre, pomyslela som si a potom som sa zasmiala, pretože je zvláštne považovať za dobré niečo také. Čajové vrecká som hodila medzi odpad na podlahe, namočila som uteráky a umyla mu tvár. Dala som mu pričuchnúť k amoniaku, potom som ho čuchala aj ja, striaslo ma.

„Moje zuby!“ zareval.

„Sú vonku!“ vykričala som ako dieťa. „Všetky!“

„Tie nové, hlupaňa!“

Zašla som po ne a okamžite som ich spoznala; boli rovnaké ako vnútro jeho úst.

Natiahol sa za nimi ako žobrák z Juárezu, ale ruky sa mu veľmi triasli.

„Vložím ti ich, ale najprv si vypláchni ústa.“ Podala som mu ústnu vodu. Odpil si z nej a vyplňul bez toho, aby sklonil hlavu. Protézu som očistila peroxidom a vložila mu ju do úst.

„No, pozri!“ pridržala som mu babičkino zrkadlo s rámom zo slonoviny.

„A doriti!“ zasmial sa.

„Majstrovské dielo, starý otec!“ tiež som sa zasmiala a dala mu pusku na spotené vlasy.

„Panebože!“ vykričala matka, kráčajúc ku mne s natiahnutými rukami.

Pošmykla sa na krvi a zviezla sa medzi koše so zubmi. Zachytila sa ich a udržala si rovnováhu.

„Pozri sa mu na zuby, mami.“

Ani si to nevšimla. Nevidela rozdiel. Nalial jej z whiskey. Zobrala si pohár, roztržito mu pripila na zdravie a whiskey vypila.

„Si blázon, otec. Je to blázon. Odkiaľ sa tu zobrali všetky tie čajové vrecúška?“

Keď si rozopínal košeľu, s drapľavým zvukom sa mu odlepila od tela. Pomohla som mu umyť si hrudník a vráskavé brucho. Tiež som sa umyla a obliekla si babičkin sveter koralovej farby. Kým sme čakali na šoféra, mlčky pili. Obsluhovala som výťah a podarilo sa mi celkom presne zastaviť na prízemí. Keď sme prišli domov, taxikár starému otcovi pomohol vyjsť po schodoch. Zastavil sa pri dverách babičkinej izby, ale spala.

V posteli zaspal aj starý otec so zubami vycerenými v úsmeve Bélu Lugosiho. Museli ho bolieť.

„Naozaj dobrá práca,“ povedala matka.

„Už si ho prestala nenávidieť, však, mama?“

„Ale čo si,“ odpovedala, „stále ho nenávidím.“

HVIEZDIČKY A SVÄTICI

Počkajte. Vysvetlím vám to...

Celý život sa mi dejú rovnaké veci, presne ako v to ráno so psychiatrom. Býval v chatke za mojím domom, kým mu renovovali byt. Vyzeral veľmi dobre, bol aj milý a, samozrejme, že som chcela spraviť dobrý dojem, aj by som mu zanesla nejaké koláče, ale nechcela som pôsobiť dotieravo. V jedno ráno na svitaní som ako vždy pila kávu a dívala sa z okna na záhradu, nádhernú, zarastenú hráškom, stračkou a krasulčkami. Cítala som sa, no, bola som úplne šťastná... Prečo tak váham s rozprávaním? Nechcem, aby ste si mysleli, že som hlúpa, chcem spraviť dobrý dojem. Takže, šťastná som vyšla na terasu a nasypala vtákom za hrst' zrna, posadila sa a s úsmevom sledovala, ako sa okolo semiačok zhŕkli nachovky smútočné a pinky. Vtom priskočili dve veľké mačky a začali loviť vtáky, perie sa rozletelo práve vo chvíli, keď psychiater vyšiel pred chatku. Pozrel sa na mňa a zdesene povedal: „To je strašné!“ a ušiel. Potom sa mi už nadobro vyhýbal, a určite som si to nenamýšľala. Nevedela som, ako mu vysvetliť, že som sa neusmievala nad tým, ako mačky žerú vtáky. Proste sa to všetko zbehlo tak rýchlo, že to len moje šťastie z hrášku a piniek nemalo čas vyprchať.

Odkedy sa pamätám, vždy som urobila veľmi zlý prvý dojem. Ako vtedy v Montane, keď mi Kent Shreve chcel vyzliecť podkolenky, aby sme mohli behať bosí, ale netušil, že ich mám pripnuté k nohavičkám. Ale v skutočnosti chcem hovoriť o Škole svätého Jozefa. Mám pocit, že psychiatri (prosím, nechápte ma zle, nie som posadnutá psychiatrami ani ničím iným) – zdá sa mi, že psychiatri sa priveľmi, ak nie výlučne, sústredia na prvotnú scénu a predoidipálnu depriváciu a ignorujú traumu, ktorú spôsobuje základná škola a kruté a bezohľadné deti.

Nehovoriac o tom, čo sa dialo vo Vilasovej škole, v prvej v El Paso, do ktorej som chodila. Všade samé obrovské nedorozumenia. Takže, dva mesiace po začiatku školského roka som sa ako tretiačka ocitla na ihrisku v novej škole – svätého Jozefa. Bola som úplne vydesená. Myslela som si, že nosenie uniformy nejako pomôže, ale mýlila som sa. Na chrbte som mala ťažké kovové svorky, ktoré mali vyrovnáť takzvané zakrivenie chrbtice, no povedzme si to priamo, bol to hrb, a tak som v snahe zakryť korzet musela nosiť o niekoľko čísel väčšiu bielu blúzku a plédovú sukňu, pričom matka sa, samozrejme, vykašľala na to, aby mi sukňu skrátila.

Ďalšie obrovské nedorozumenie. O pár mesiacov neskôr mala na chodbe dozor sestra Mercedes. Bola mladá a milá, určite tragicky prišla o lásku svojho života. Pravdepodobne umrel vo vojne, bombometčík. Keď sme okolo nej prechádzali vo dvojiciach, pohľadila ma po hrbe a pošepla: „Drahé dieťa, aký to len máš kríž.“ Nemohla vedieť, že v tom čase som bola náboženská fanatička a že jej nevinné slová ma len utvrdili v presvedčení o mojom osudovom spojení s naším Spasiteľom.

(Ach, a tie matky. Len nedávno do autobusu nastúpila matka s malým chlapcom. Zjavne to bola pracujúca matka, vyzdvihla ho v škôlke, bola unavená, ale rada ho videla a pýtala sa, čo robil cez deň. Opísal jej úplne všetko, čo robil. „Si taký

výnimočný!“ pochválila ho a objala. „Výnimočný znamená, že som retardovaný!“ odvetilo dieťa. V očiach malo veľké slzy a sedelo tam vystrašené na smrť, zatiaľ čo jeho matka sa usmievala presne ako ja na tie vtáky.)

V ten deň na ihrisku som vedela, že sa nikdy v živote nikam nedostanem. Nielenže nezapadnem, ani tam nedôjdem. V jednom rohu dve dievčatá točili ťažkým povrazom a ich krásne ružovolíce kamarátky behali jedna za druhou a preskakovali ho skok-skok a rýchlo späť, postaviť sa do radu. Buch-buch, rytmus nikomu neunikol. Uprostred ihriska stál kolotoč s okrúhlym sedadlom, ktoré sa šialene a šťastne točilo dookola, a hoci nikdy nezastalo, smejúce sa deti naň naskakovali bez toho... ani nie, že by spadli, ale ani sa len nerozbehli. Rozhliadla som sa okolo seba; na ihrisku vládla symetria, súlad. Dve mnišky, ich ružence jednohlasne cinkali a súmernými tvármi prikyvovali pri pohľade na deti, akoby boli jedným telom. Gulôčky. Vypadávajúce na betón, odrážajúce sa a chytené vo vzduchu malou dlaňou. Ťap-ťap-ťap, ďalšie dievčatá sa hrali nejakú zvláštnu komplikovanú vytlieskavajúcu hru. Rástol tam malý vlkovec. Ťap-ťap. Prechádzala som okolo a nielenže som sa k nim nevedela dostať, ale zjavne som bola neviditeľná, čo bolo darom aj prekliatím. Prešla som za roh, ukrývajúc sa tam pred pohľadmi z ihriska, a začula rôzne zvuky a smiech prichádzajúce zo školskej kuchyne; ten priateľský lomoz ma upokojoval, ale dnu som ísť nemohla. Vzápätí sa ozval piskot a krik a nejaká sestrička hororila, ach, nemôžem, jednoducho nemôžem, a vtedy som si uvedomila, že smiem vojsť dnu, pretože nedokázala vybrať mŕtve myši z pascí. „Urobím to,“ povedala som. A mnišky boli také šťastné, že sa ani nespýtali, čo robím v kuchyni, iba jedna druhej pošepala: „Protestantka.“

A tak sa to začalo. Dali mi koláčik, horúci a chutný, natretý maslom. Samozrejme, že som raňajkovala, ale bol taký dobrý, že som ho celý zhltna a ponúkli mi ďalší. Každý deň mi na výmenu za vyčistenie a nastavenie dvoch či troch pascí nie-